

Regenboogagenda Diemen

LHBT+ beleid 2017-2020

Afdeling Samenleving

December 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Definities	5
3. Prioriteiten voor 2017-2020	6
3.1 Ontmoeting en verbinding	6
3.2 Veiligheid	7
3.3 Zorg en ondersteuning	9
3.4 Jongeren	10
3.5 Sport	12
3.6 Biculturele en religieuze groepen	13
3.7 De gemeente Diemen een regenbooggemeente	14
3.8 Financiën	16
Bijlage 1 Intentieverklaring Regenboogsteden	17
Bijlage 2 De verklaring van Dordrecht	20
Bijlage 3 Uitvoeringsagenda 2017	22

1. Inleiding

Aanleiding

Nederland staat bekend als een tolerant land. Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT) worden door een meerderheid van de bevolking geaccepteerd en de acceptatie is de afgelopen jaren in algemene zin toegenomen.¹ Toch blijkt acceptatie vaak lastiger wanneer het gaat over de zichtbaarheid van LHBT-gedrag in de openbare ruimte of wanneer het bijvoorbeeld een eigen kind betreft. Onder jongeren, ouderen, orthodox-religieuze groepen en etnische minderheden blijft acceptatie achter. Ook blijkt de leefsituatie van LHBT's op de terreinen werk en veiligheid minder goed dan die van heteroseksuele burgers.² Onderzoek van de GGD laat zien dat 8% van de jongeren uit Diemen een negatieve houding heeft ten opzichte van homoseksualiteit. Onder jongens van niet-Nederlandse afkomst is dit zelfs 19%.³

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren zijn er veel ontwikkelingen geweest in de emancipatie van LHBT's. In 2001 werd het huwelijk opengesteld voor personen van hetzelfde geslacht. Maatregelen gericht op de emancipatie van LHBT's werden kabinetsbeleid, in een koploperregeling en in afspraken met 42 regenboogsteden. In 2012 ondertekende een groot aantal politieke partijen het Roze Stembusakkoord, wat onder meer leidde tot verplichte voorlichting op scholen, het niet langer aanstellen van 'weigerambtenaren' en de afschaffing van de 'enkele feitconstructie'.⁴

Ambitie

Het college van de gemeente Diemen streeft naar een tolerante samenleving en heeft in het collegeprogramma het volgende opgenomen: "De bevolkingssamenstelling in Diemen is zeer divers. Ontmoeten en verbinden houdt ook rekening met die diversiteit. In ons antidiscriminatiebeleid geven we ook aandacht aan een tolerante houding ten aanzien van transgenders en homo- en biseksualiteit."

De gemeente Diemen wil een gemeente zijn waarin inwoners veilig, geaccepteerd en zichtbaar kunnen zijn, ongeacht de seksuele geaardheid of genderidentiteit.⁵ De komende jaren zetten we in op een impuls in de veiligheid, sociale acceptatie en zichtbaarheid van LHBT+'s.

Proces

In mei 2016 is een startnotitie LHBT besproken in de gemeenteraad. Daarbij is afgesproken te komen tot een korte beleidsnotitie waarin beschreven wordt welke maatregelen we de komende jaren nemen om de genoemde impuls te realiseren. In dit kader is door de raad ook aandacht gevraagd voor asexuelen.

¹ SCP, *LHBT-monitor 2016*, mei 2016

² Movisie, *Handreiking LHBT-Emancipatie. Feiten en cijfers op een rij*, november 2015

³ Jeugdgezondheidsmonitort E-movo 2013-2014. Onderzoek uitgevoerd in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs.

⁴ De afschaffing van de 'enkele feitconstructie' betekent dat instellingen bij het aanstellen van personeel en toelaten van leerlingen geen onderscheid mogen maken op grond van ras, geslacht, nationaliteit, seksuele geaardheid of burgerlijke staat.

⁵ Hieronder vallen vanzelfsprekend niet seksuele gedragingen die in de wet strafbaar zijn gesteld, zoals seksuele handelingen of pornografie met kinderen of dieren.

Bij de ontwikkeling van deze beleidsnota zijn partners om input en betrokkenheid gevraagd, in de eerste plaats inwoners zelf. Het thema is besproken in de sportraad, met de woonzorghuizen in Diemen, met de GGD, de politie, de Stichting Welzijn Diemen, het Brede Hoed Team, het onderwijs (in een eerder stadium) en de stichting Assalaam. Daarnaast is input gevraagd aan de Jongerenraad en de Wmo-raad. Ook zijn contacten gelegd en gesprekken gevoerd met het COC Amsterdam, het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA), Transgender Netwerk Nederland (TNN), Transgenders Amsterdam, het Nederlands Netwerk Intersekse/DSD (NNID), de Werkgroep Aseksualiteit, de John Blankenstein Foundation en GUTS (Gay Union Through Sports).

Vervolg

Voorliggende notitie beschrijft waar de gemeente de komende jaren op inzet bij het geven van een impuls aan de veiligheid, acceptatie en zichtbaarheid van LHBT's. Om de ambities te bereiken is betrokkenheid van onze partners hard nodig. Daar is in het beleidsproces mee gestart, maar daarmee zijn we er niet. Bij de concrete uitwerking van de plannen zetten we in op intensieve samenwerking met betrokken inwoners en onze lokale partners.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we meer achtergrond en afbakening bij het onderwerp van deze beleidsnotitie. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de prioriteiten voor de komende jaren benoemd en uitgewerkt.

2. Definities

De term LHBT staat voor Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen en Transgenders.

6% van de volwassen vrouwen en 7% van de volwassen mannen heeft een homo- of biseksuele identiteit. Dit betekent dat dit in Diemen naar verwachting om ca. 1530 mensen gaat (vanaf 12 jaar).⁶

Transgender omvat een spectrum aan genderdiverse mensen, waaronder transgender mannen en vrouwen, crossdressers en vele anderen die zich niet (enkel) identificeren of gedragen als man of vrouw. Van de bevolking van 15-70 jaar is ongeveer 1 op de 250 mensen transgender. Dat betekent naar verwachting ca. 100 inwoners in de gemeente Diemen.⁷

Steeds vaker wordt de term LHBT uitgebreid met andere letters, waarvan de I, A en Q de meest voorkomende zijn:

- De I staat voor Intersekse/DSD.⁸ Dit is een paraplueterm voor diverse aangeboren condities, waarbij de ontwikkeling van het geslacht verschilt (chromosomen, geslachtsklieren, anatomie) van wat medici over het algemeen onder 'man' of 'vrouw' verstaan. Mensen met een intersekse conditie identificeren zich meestal als man óf vrouw.⁹ Het NNID gaat ervan uit dat het in Nederland gaat om ca. 0,6 procent van de bevolking.
- De A staat voor aoseksuelen. Aoseksualiteit wil zeggen dat iemand geen seksuele aantrekkingskracht ervaart naar wie dan ook. Omdat aoseksualiteit aangeboren of in elk geval diepgeworteld is, is het vergelijkbaar met een seksuele voorkeur of geaardheid. Een regelmatig aangehaald onderzoek gaat uit van 1 procent van de bevolking.¹⁰
- De Q staat voor queer/questioning, ofwel mensen die zich (nog) niet op een seksuele voorkeur hebben vastgelegd of nog zoekend zijn.

In dit kader hebben we contact gezocht met het Nederlands Netwerk Intersekse/DSD en de Werkgroep Aoseksualiteit (binnen AVEN¹¹) die de belangen van deze doelgroepen behartigen. Net als LHBT's krijgen zij regelmatig te maken met normativiteit en beeldvorming rondom sekse, gender en seksualiteit. Tegelijkertijd zijn de onderlinge verschillen groot en gaat het bij bijvoorbeeld homoseksualiteit om een seksuele geaardheid, terwijl het bij transgenders om genderidentiteit gaat. Om deze en ook andere, minder bekende/voorkomende doelgroepen onderdeel te maken van het beleid, hanteren we daarom in deze notitie de term LHBT+.¹²

⁶ De bevolking in Diemen per 1 januari 2016 bedraagt 26.840, waarvan ca. 23.500 inwoners 12 jaar en ouder zijn (CBS).

⁷ Keuzenkamp 2012, Kuyper 2012

⁸ DSD staat voor Disorders of/Differences in Sex Development (medische terminologie, NNID).

⁹ Definitie Nederlands Netwerk Intersekse/DSD

¹⁰ <http://www.werkgroep-aseksualiteit.org/index.html> en <http://asexuality.org/du/wiki/index.php?title=Hoofdpagina>

¹¹ AVEN staat voor Aoseksueel Voorlichtings- en Educatie Netwerk

¹² Een aantal keer wordt in deze notitie een uitzondering gemaakt, bijvoorbeeld wanneer onderzoeken worden aangehaald die betrekking hebben op LHBT's. In die gevallen wordt de term LHBT gehanteerd.

3. Prioriteiten voor 2017-2020

Deze beleidsnotitie is bedoeld om een impuls te geven aan veiligheid, acceptatie en zichtbaarheid van LHBT+'s. Een belangrijke component hierin is houding en gedrag. Verandering daarin vraagt vaak een lange adem. De komende jaren trekt de gemeente samen op met inwoners en partners om vervolgstappen te zetten. Daarbij hebben we, op basis van het gesprek met inwoners en de informatie die tal van landelijke onderzoeken geeft, zeven aandachtsgebieden bepaald waar we de komende jaren gericht op in zetten:

1. Ontmoeting en verbinding
2. Veiligheid
3. Zorg en ondersteuning
4. Jongeren
5. Sport
6. Biculturele en religieuze groepen
7. De gemeente Diemen een regenbooggemeente

3.1 Ontmoeting en verbinding

Inleiding

In Amsterdam zijn tal van activiteiten en groepen voor LHBT's en ook specifiek voor transgenders.¹³ In Diemen bestond tot voorkort geen georganiseerde groep of plek voor ontmoeting tussen LHBT+'s. De inwoners die aanwezig waren op de LHBT+ inwonersbijeenkomst gaven nadrukkelijk aan wel behoefte te hebben aan een vorm van ontmoeting en verbinding in de buurt. Een aantal van hen is in het verleden ook betrokken geweest bij activiteiten van onder meer het COC in andere gemeenten.

Wat willen we bereiken?

De gemeente is betrokken bij en stimuleert initiatieven op het gebied van ontmoeting en participatie van LHBT+ inwoners van alle leeftijden. De regie ligt bij de inwoners, de gemeente vervult een faciliterende rol en genereert aandacht. De kracht van inwoners wordt benut bij de uitvoering en verdere ontwikkeling van LHBT+ beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Stimuleren en faciliteren van ontmoeting voor LHBT+'s

De kracht van ontmoeting en activiteiten is het grootst als dit vanuit de doelgroep zelf geïnitieerd wordt. Tijdens de inwonersbijeenkomst heeft een aantal inwoners aangegeven het initiatief te willen nemen in het organiseren van ontmoeting, zoals een roze borrel. De voorbereidingen voor Pink Diemen zijn inmiddels gestart en de eerste borrel vond in oktober 2016 plaats. De activiteiten van

¹³ Andere doelgroepen, zoals Aseksuelen en mensen met een Intersekse Conditie zijn minder georganiseerd en komen op dit moment in andere delen van het land bij elkaar.

Pink Diemen kunnen zich in de loop der tijd uitbreiden. De gemeente stimuleert dit soort initiatieven en faciliteert dit op onderdelen. Bijvoorbeeld door het leggen van contact met locaties en het geven van bekendheid aan activiteiten via de gemeentelijke communicatiekanalen en de gemeentedag. Als er een specifieke groep voor LHBT+ jongeren ontstaat, wordt deze vergelijkbaar ondersteund.

2. Specifieke aandacht voor transgenders

Uit gesprekken met transgenders en transgenderorganisaties blijkt dat zij vooral behoefte hebben aan een steungroep en ontmoeting. Deze doelgroep is kleiner dus vooralsnog zetten we in op het geven van bekendheid aan activiteiten die er op dit vlak worden georganiseerd in Amsterdam/de regio, zoals de transgenderavonden van TransgenderAmsterdam en de activiteiten van TransAmsterdam. Wanneer er bijeenkomsten in Diemen worden geïnitieerd, specifiek gericht op transgenders, ondersteunt de gemeente dit (zie onder 1).

3. Betrekken inwoners bij (uitvoering van) beleid

De inwonersbijeenkomst heeft laten zien dat inwoners ideeën hebben over wat nodig is en graag betrokken willen worden bij de verdere uitwerking van het beleid. Daar maken we gebruik van:

- De gemeente organiseert een jaarlijks gesprek met LHBT+ inwoners om van henzelf te horen wat zij ervaren als LHBT+'er in Diemen, waar kansen liggen en hoe we hun veiligheid, acceptatie en zichtbaarheid verder kunnen versterken.
- De gemeente betrekken LHBT+ inwoners bij (voorlichtings)bijeenkomsten en nodigt hen uit als ervaringsdeskundige of klankbord bij het nader uitwerken en concretiseren van onze ambities. De gemeente stimuleert haar lokale partners hetzelfde te doen.
- De gemeente stimuleert diversiteit (in brede zin) in de samenstelling van de jongerenraad, de Wmo-raad en de cliëntenraad en brengt dit onder de aandacht bij het werven van nieuwe leden.

3.2 Veiligheid

Inleiding

LHBT+'s zijn vaker slachtoffer van geweld en ervaren vaker gevoelens van onveiligheid, zowel in de openbare ruimte als in eigen kring. Slachtoffers doen meestal geen aangifte en maken vaak geen melding van incidenten (geschat wordt dat in 90% van de gevallen geen aangifte wordt gedaan).¹⁴ Ook bij de politie en het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA) komen weinig meldingen binnen van incidenten, discriminatie of geweld tegen LHBT+'s. In 2015 had geen van de 9 klachten die vanuit Diemen werden ingediend bij het MDRA betrekking op seksuele gerichtheid. In de gehele regio Amsterdam-Amstelland werden in 2015 31 klachten met betrekking tot seksuele gerichtheid ingediend bij het MDRA. Inwoners uit Diemen geven wel aan dat zij voorzichtiger worden op straat, vaker bewust niet hand in hand lopen met hun partner en soms te maken hebben met discriminerende opmerkingen. Ook het MDRA wijst erop dat een 'laag' aantal meldingen niet betekend dat discriminatie afneemt.

¹⁴ Bron: Movisie, LHBT's en veiligheid

Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA)

Op basis van de wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen zijn gemeenten verplicht hun inwoners toegang te bieden tot een anti-discriminatievoorziening. De gemeente subsidieert het MDRA. Het MDRA zet zich in voor gelijke behandeling en tegen discriminatie (in allerlei vormen). Het MDRA vervult een wettelijke taak en is voor inwoners van Diemen kosteloos beschikbaar voor advies en klachtenbehandeling. Het MDRA werkt bij de afhandeling van de klachten en rondom signalering en preventie nauw samen met het COC Amsterdam e.o.

Wat willen we bereiken?

Een veilig(er) klimaat voor LHBT+'s in Diemen. Dit betekent veilig uiting kunnen geven aan de seksuele geaardheid of genderidentiteit, zonder negatieve opmerkingen, discriminatie en/of geweld. De meldingsmogelijkheden zijn bekend en de meldingsbereidheid neemt toe. Maatregelen gericht op een veilig (sociaal) klimaat in bijvoorbeeld zorg en sport zijn uitgewerkt in de andere aandachtsgebieden.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Meer bekendheid geven aan meldingsmogelijkheden en vergroten meldingsbereidheid

Het relatief beperkte aantal meldingen van discriminatie of geweld tegen LHBT+'s betekent niet dat er geen probleem is. Onderzoek laat zien dat slachtoffers meestal geen aangifte doen of melding maken van incidenten. Daarom geeft de gemeente extra bekendheid aan de meldings- en aangiftemogelijkheid en zet zij in op het vergroten van de meldingsbereidheid. Dit doen we door te zorgen voor heldere informatie over de mogelijkheden (politie en MDRA) via de gemeentelijke communicatiekanalen.

We brengen het MDRA op de website en de sociale kaart van de gemeente onder de aandacht en verspreiden flyers op plekken waar veel inwoners samenkomen, zoals ontmoetingscentra.

Daarnaast informeert de gemeente haar partners in de zorg- en welzijnssector, zodat zij patiënten en cliënten die in de spreekkamer signalen geven van discriminatie of onveiligheid gericht kunnen wijzen op de mogelijkheden om dit te melden.

2. Monitoren van en anticiperen op ontwikkelingen

De politie en het MDRA registreren meldingen van discriminatie en/of geweld tegen LHBT+'s apart. In de reguliere overleggen met de politie heeft de gemeente aandacht voor dit thema, zodat we een actueel beeld houden van de ontwikkelingen en daar waar nodig actief op kunnen participeren. Daarnaast komen de ontwikkelingen op dit vlak aan de orde in het overleg met het MDRA. Het MDRA kan ook gericht ondersteunen bij de aanpak van discriminatie. Deze mogelijkheid wordt waar zinvol benut.

3. Roze in Blauw

Het netwerk Roze In Blauw Regio Amsterdam levert een actieve bijdrage aan een grotere bewustwording op het gebied van LHBT-gerelateerde onderwerpen. Het netwerk is er voor de gehele (politie)eenheid Amsterdam en daarmee ook voor Diemen. Het richt zich op operationele zaken, vraagstukken die de interne sociale veiligheid betreffen en externe aangelegenheden. Roze

In Blauw wil hierin een brugfunctie te vervullen. Dit houdt onder meer in het actief opzoeken en bouwen aan een netwerk van contacten binnen de LHBT-doelgroep, wat bijdraagt aan een betere informatiepositie en vroegsignalering van problematiek. Ze zijn tevens een aanspreekpunt en vraagbaak voor medewerkers van de eenheid en kunnen bijvoorbeeld specifieke 'roze' expertise inzetten bij de afhandeling van LHBT-gerelateerde (recherche)onderzoeken.

3.3 Zorg en ondersteuning

Inleiding

LHBT+'s hebben gemiddeld vaker last van psychische klachten, eenzaamheid en een klein netwerk. Dit maakt (een deel van) deze groep kwetsbaar, temeer omdat ondersteuning vanuit het eigen netwerk steeds vaker gevraagd wordt, wanneer er sprake is van een hulp- of zorgbehoefte. LHBT+'s ervaren vaker dan gemiddeld stress, bijvoorbeeld door discriminatie of het niet open kunnen/durven zijn van de seksuele geaardheid of genderidentiteit. Zelfmoord en gedachten hierover komen vaker voor. Bovendien zijn oudere homo- en biseksuelen twee keer zo vaak arbeidsongeschikt als heteroseksuele ouderen.

De acceptatie onder ouderen is lager dan gemiddeld en het komt regelmatig voor dat ouderen weer 'in de kast' gaan, wanneer zij in een zorginstelling gaan wonen. LHBT-bewoners van zorginstellingen en cliënten van de thuiszorg vinden het belangrijk dat aan personeel informatie over seksuele diversiteit wordt verstrekt en 45% heeft behoefte aan een LHBT-vertrouwenspersoon in 'huis'.¹⁵

Uit onderzoek in de jeugdzorg en het jeugdwelzijn blijkt dat 41% van de professionals niet weet hoe je signaleert dat een jongere met homo- of biseksuele gevoelens worstelt en 60% maakt vermoedens niet bespreekbaar. Voor jongeren met transgendergevoelens liggen deze percentages nog hoger.

Wat willen we bereiken?

Aandacht voor en acceptatie van LHBT+ in zorg en ondersteuning in Diemen. Professionals en vrijwilligers zijn toegerust en inwoners weten waar zij terecht kunnen wanneer zij aanlopen tegen LHBT+ vraagstukken of gevoelens van onveiligheid. Zorginstellingen zijn een veilige plek voor iedereen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Aansluiten bij Netwerkgroep LHBT

In Amsterdam bestaat een Netwerkgroep LHBT voor specifieke psychosociale zorg. Dit netwerk (in Amsterdam) bestaat onder andere uit psychotherapeuten, psychiaters, maatschappelijk werkers, LHBT-organisaties en de gemeente Amsterdam. Het netwerk zet zich in voor zichtbare, toegankelijke en deskundige LHBT-specifieke psychosociale zorg. Op initiatief van de GGD komt het netwerk jaarlijks bij elkaar en bespreekt kansen, knelpunten en diversiteit in bestaande zorgnetwerken. De gemeente Diemen sluit aan bij deze Netwerkgroep. Dit geeft ons informatie, maar biedt ook mogelijkheden om bij te dragen aan oplossingen.

¹⁵ Bron: diverse onderzoeken in Movisie, *Handreiking LHBT-emanipatie. Feiten en cijfers op een rij*, november 2015

2. Bekendheid geven aan Netwerkgroep LHBT bij lokale hulpverleners en cliëntondersteuners

We zorgen voor bekendheid van het genoemde netwerk bij lokale zorgverleners, zodat zij weten naar wie ze kunnen doorverwijzen wanneer een cliënt behoefte heeft aan een zorgverlener met specifieke expertise op dit gebied, zoals een psycholoog.

3. Keurmerk Roze Loper Berkenstede en de Diem

Het keurmerk Roze Loper is een keurmerk dat aangeeft of een zorginstelling tolerant is met betrekking tot seksuele diversiteit van zowel cliënten als personeel. Het behalen van het keurmerk geeft de betreffende instelling het Roze Loper certificaat. De Diemense zorginstellingen Berkenstede en de Diem zijn beide onderdeel van Cordaan. Cordaan heeft ambities op het gebied van diversiteit, respect en tolerantie en diverse instellingen van Cordaan in Amsterdam beschikken al over het keurmerk Roze Loper. Met Berkenstede en De Diem is hier recent over gesproken. Beide instellingen nemen certificering op in het jaarplan voor 2017.

4. Training voor lokale professionals

De gemeente organiseert een training voor de professionals van het Brede Hoed Netwerk, consulenten (Wmo, Jeugd, Sociale Zaken, burgerzaken), de SWD en de vrijwilligers van het informatief huisbezoek 75+ over problemen waar LHBT+'s mee te maken kunnen hebben, hoe dit te signaleren en/of bespreekbaar te maken en wat hiermee te doen.

3.4 Jongeren

Inleiding

Onder jongeren wordt homo- en biseksualiteit minder geaccepteerd dan onder volwassenen. De acceptatie is vooral lager bij onder meer jongens, lager opgeleiden, jongeren die pestgedrag vertonen en jongeren met een religieuze achtergrond. 45% van de jongeren is positief over transgenders en 15 tot 25% van de jongeren keurt het af wanneer een transgender het lichaam wil aanpassen aan het gewenste geslacht door middel van operaties en hormoonbehandeling.¹⁶

Een derde van de LHBT-jongeren is niet open over seksuele voorkeur en veel LHBT-jongeren ervaren school als een onveilige plek. Negatieve reacties en pestgedrag komen regelmatig en beduidend vaker voor dan richting niet LHBT's (landelijke cijfers). De GGD jeugdmonitor laat zien dat 8% van de Diemense jongeren negatief is over homoseksualiteit. Het meest negatief zijn jongens van niet-Nederlandse afkomst (19%).¹⁷

Wat willen we bereiken?

LHBT+ is een bespreekbaar onderwerp onder jongeren (0-18 jaar) in Diemen. In het onderwijs krijgt seksuele diversiteit structureel en doelgericht aandacht. Ook in het jongerenwerk wordt hier aandacht aan besteed. Het aantal Diemense jongeren met een negatieve houding ten opzichte van LHBT+ daalt.

¹⁶ Movisie, *Handreiking LHBT-emancipatie. Feiten en cijfers op een rij*, 2015

¹⁷ Jeugdgezondheidsmonitor E-movo 2013-2014. Onderzoek uitgevoerd in klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Voorlichting op scholen

Sinds 1 december 2012 is elke school in Nederland verplicht om voorlichting te geven over seksuele diversiteit. Het is een van de kerndoelen in het onderwijs. In een rapport van de onderwijsinspectie (juni 2016) wordt geconstateerd dat scholen in het algemeen invulling geven aan het kerndoel (landelijk beeld). Daarbij doen zich echter grote verschillen voor: vaak is het incidenteel van karakter, leraarafhankelijk, weinig doelgericht en niet structureel verankerd in het curriculum.¹⁸

In 2015 is het onderwerp LHBT met een adviseur van Edudivers met de scholen besproken. De Diemense basisscholen besteden in hun lesprogramma's (op verschillende wijze) aandacht aan seksuele diversiteit en gezinssamenstelling. Begin 2017 organiseert de gemeente samen met Edudivers een vervolgbijeenkomst met de scholen. Edudivers zal kennis delen over werkzame elementen waar het gaat om voorlichting over seksuele diversiteit op scholen. Ook kijken we waar de Diemense scholen staan, waar verbeterkansen liggen in het realiseren en wat daarvoor nodig is (van scholen en gemeenten). Op basis hiervan maken we vervolgafspraken.

2. Informereren middelbare scholen

Diemen heeft geen middelbare school. De gemeente informeert de middelbare scholen in de regio waar veel jongeren uit Diemen heen gaan over het feit dat Diemen een regenbooggemeente wordt, dat dit (mogelijk) ook in hun gemeente speelt en dat de gemeente graag samen optrekt rondom dit thema als daar kansen liggen.

3. Deelname Week van Respect

In november vindt de jaarlijkse Week voor Respect plaats. Diemen doet in 2016 voor het eerst mee en de wethouder Antidiscriminatie verzorgt als gastspreker een les op een basisschool. Antidiscriminatie is breder dan enkel LHBT+. Deze week wordt wel gebruikt om ook dit onderwerp onder de aandacht te brengen.

4. Jongerenwerk

Binnen het jongerenwerk (SWD) wordt op dit moment niet specifiek aandacht besteed aan LHBT+. Er is aanbod voor verschillende groepen van zowel de basisschool als middelbare schoolleeftijd. De SWD wil graag meedenken over hoe binnen de activiteiten van het jongerenwerk aandacht aan seksuele geaardheid en genderdiversiteit gegeven kan worden. We gaan met de jongerenwerkers zelf in gesprek over een manier die daarvoor geschikt is. Daarbij zullen we tevens belangenorganisaties betrekken voor ideeën en advies.

5. Betrekken LHBT+ jongeren bij (uitvoering van) beleid

In paragraaf 3.1 is aandacht besteed aan het betrekken van inwoners. Jongeren hebben hierbij de bijzondere aandacht van de gemeente. Voor het jaarlijkse gesprek met inwoners nodigen we

¹⁸ Inspectie van het Onderwijs, *Omgaan met seksualiteit en seksuele diversiteit*, juni 2016

specifiek ook jongeren uit. De gemeente zet eveneens in op het betrekken van jongeren bij bijvoorbeeld voorlichtingsbijeenkomsten.

6. Meten in GGD monitor jeugd

In de GGD monitor voor jeugd (en volwassenen) borgt de gemeente dat steeds gemeten wordt hoe het staat met de acceptatie van LHBT+'s.

3.5 Sport

Inleiding

Homoseksualiteit is in algemene zin redelijk geaccepteerd binnen de Nederlandse sportwereld, maar er zijn veel kansen tot verbetering. Onderzoek laat zien dat acceptatie veelal voorwaardelijk en kwetsbaar is. Hoewel homo's en hetero's ongeveer evenveel aan sport doen, nemen homoseksuele mannen beduidend minder vaak deel aan een clubsport (16%) dan heteroseksuele mannen (35%) en zijn individuele sporten bij LHBT's favoriet. Landelijke cijfers geven aan dat mensen in de sportwereld beduidend minder vaak open zijn over hun seksuele geaardheid dan in bijvoorbeeld familie- en vriendenkring. Een kwart van de teamsporters getuige zegt te zijn geweest van vervelende opmerkingen over homoseksuelen en homoseksuele sporters voelen zich vaker buitengesloten.¹⁹

Wat willen we bereiken?

De gemeente Diemen streeft naar een LHBT+-vriendelijk sportklimaat en wil daarin een aanjager zijn. Dit betekent dat sportclubs en –verenigingen een plek zijn waar het veilig is voor LHBT+'s, waar zij geaccepteerd worden en zichtbaar kunnen zijn. Dat kan niet zonder de sportclubs en sportverenigingen zelf. Daarom zetten we in op een gezamenlijke aanpak.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente is in het najaar van 2016 met de sportraad het gesprek gestart over een veilige sportomgeving voor LHBT+'s in Diemen. De clubs en verenigingen zien op dit moment geen signalen van discriminatie of incidenten rondom deze doelgroep. Tegelijk is ook benoemd dat een deel van de LHBT+-doelgroep de stap naar een sportclub op voorhand mogelijk al niet maakt of wellicht niet open is over zijn/haar seksuele gerichtheid of genderidentiteit en daardoor onzichtbaar is. Daar liggen kansen en er is draagvlak dit verder te verkennen.

1. Workshop sportverenigingen

Begin 2017 organiseren we een workshop met een van de landelijke organisaties²⁰ die zich bezig houdt met het bevorderen van de acceptatie, veiligheid en participatie van LHBT+'s in de sportwereld. Met hen verkennen we waar de kansen in Diemen liggen en op basis daarvan concretiseren we de acties voor een de komende jaren, zoals het specifiek trainen van trainers.

¹⁹ Movisie en Alliantie Gelijkspele (2014) en SCP (2012)

²⁰ Zoals de Alliantie Gelijkspele (een samenwerkingsverband van NOC-NSF, de Nederlandse Sport Alliantie, Movisie, de John Blankenstein Foundation, Gay Union Through Sports (GUTS) en het COC) of de John Blanken

2. Vertrouwenspersonen bij de sportverenigingen

De gemeente vindt het belangrijk dat elke sportclub in Diemen een vertrouwenspersoon heeft, waarvan ook bekend is dat LHBT+ sporters daar terecht kunnen wanneer zij bijvoorbeeld te maken krijgen met negatieve opmerkingen of buitensluiting. Dit wordt onderdeel van de workshop en de gemeente vraagt hier aandacht voor in de sportraad.

3. Jongerenwerk

In het jongerenwerk zijn sportactiviteiten een belangrijk element. De gemeente gaat begin 2017 met de lokale jongerenwerkers in gesprek over de wijze waarop aandacht gegeven kan worden aan seksuele geaardheid en genderdiversiteit (zie paragraaf 3.4)

4. Aandacht voor GUTS en Gay Sport Café

De Gay Union Through Sports (GUTS) organiseert een aantal keer per jaar het Gay Sports Café in Amsterdam. Dit is bedoeld als netwerk om bruggen te bouwen tussen sporters (zowel LHBT(+) als niet-LHBT), sportbesturen, gemeente en bedrijfsleven. Begin 2017 vindt een symposium plaats. De gemeente brengt dit onder de aandacht bij sportverenigingen, inwoners en andere partners.

3.6 Biculturele en religieuze groepen

Inleiding

Acceptatie van LHBT+'s verloopt moeizamer bij bepaalde (orthodox-)religieuze en migrantengroepen. Dat geldt bijvoorbeeld voor veel moslims, voor bepaalde protestants-christelijke groepen en voor de orthodox-joodse gemeenschap. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat drie op de vier Marokkaanse en Turkse ouders het een probleem vindt als hun kind homo- of biseksueel is, net als één op de drie Antilliaanse en Surinaamse ouders. Bij autochtone ouders gaat het om één op de zes. 19% van de jongens van niet-Nederlandse afkomst in Diemen is negatief.²¹

Wat willen we bereiken?

We zetten allereerst in op dialoog met biculturele en religieuze groepen in Diemen. Doel is vanuit het gesprek vormen te vinden om de dialoog op gang te houden en acceptatie en begrip te doen groeien.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Onderwijs

In het leren over en begrip ontwikkelingen omtrent seksuele diversiteit en genderidentiteit zien we een belangrijke rol voor het onderwijs. In de bijeenkomst met het onderwijs (zie 3.4) zullen we specifiek aandacht besteden aan de thema's geloof en etnische achtergrond en handvatten om hier op een goede manier het gesprek op school over te voeren.

²¹ Jeugdgezondheidsmonitor E-movo 2013-2014 Jongeren hebben een negatieve houding als ze in de vragenlijst hebben aangegeven dat ze: 1. geen vriendschap willen sluiten met een homoseksuele jongeren én 2. een homoseksuele jongere laten merken dat hij/zij van hen af moet blijven én 3. liever naast iemand anders gaan zitten in de pauze.

2. Gespreksochtend stichting Assalaam

De gemeente subsidieert stichting Assalaam, een stichting die diverse activiteiten organiseert, met name gericht op de Marokkaanse gemeenschap in Diemen. De achterban komt voornamelijk uit traditioneel ingestelde gezinnen. Assalaam wil een schakel zijn tussen de autochtone en allochtone gemeenschap. Er is recent een gesprek gevoerd met stichting Assalaam over het thema LHBT+ en zij wil betrokken zijn. Afgesproken is dat de gemeente en stichting Assalaam in 2017 een gespreksochtend starten. Daarvoor wordt een deskundige op het gebied van LHBT-emancipatie uitgenodigd die zelf een andere etnische achtergrond heeft. We richten ons in de eerste plaats op ouders en oudere mensen (opa's en oma's) vanwege hun rol in de opvoeding van kinderen.

3. Gesprek geloofsgenootschappen

De gemeente organiseert een interreligieus gesprek in Diemen over seksuele diversiteit en genderidentiteit. Diemen heeft een aantal kerken, maar geen moskee of andere gebedshuizen. We nodigen kerken uit en daarnaast een vertegenwoordiging van nabij gelegen moskeeën, inwoners en religieuze belangenorganisaties, zoals Contrario (een organisatie voor christelijke homo's en lesbiennes), het Joods Maatschappelijk Werk, het Contactorgaan Moslims en Overheid en expertise vanuit de werkgroep binnen het COC Amsterdam e.o. die zich bezig houdt met dit thema.

3.7 De gemeente Diemen een regenbooggemeente

Inleiding

In 2008 startte het LHBT-Koploperprogramma, waarbij in eerste instantie 18 gemeenten zich via een intentieverklaring bij aansloten. In 2014 werd dit opgevolgd door het programma Regenboogsteden. Het ministerie van OCW en 42 gemeenten tekenden een convenant waarmee zij verklaren zich gezamenlijk in te willen spannen om de sociale acceptatie, emancipatie en veiligheid van LHBT's te verbeteren en te streven naar het duurzaam verankeren van aandacht voor dit thema in lokaal beleid. De gemeenten worden ondersteund door Movisie.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Diemen wil zich inspannen voor de acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBT+'s in Diemen. En daarbij zelf een goed voorbeeld zijn als inclusieve organisatie waarin iedereen zich thuis kan voelen en tot zijn/haar recht komt. Door een regenbooggemeente te worden committeren we ons hier ook zichtbaar aan. Dit vraagt dat we investeren in maatregelen en beleid om aan genoemde ambities te werken, dat we aandacht geven aan internationale LHBT+-dagen en dat we iets doen aan monitoring. Tegelijk biedt het de mogelijkheid deel te nemen aan diverse ondersteuningsvormen vanuit de regenboogregeling, zoals informatie- en kennisbijeenkomsten.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Diemen een regenbooggemeente

Door regenbooggemeente te worden geeft Diemen zichtbaar uitdrukking aan de ambitie een LHBT+ vriendelijke gemeente te zijn. Met de maatregelen zoals voorgesteld in deze beleidsnotitie

voldoen we aan de criteria voor het worden van een regenbooggemeente. Het ondertekenen van bijbehorende intentieverklaring (bijlage 1) door de wethouder markeert het begin van de nieuwe inzet die we zullen plegen. Begin 2017 zal hier, samen met inwoners, een feestelijk moment voor worden georganiseerd.

2. In regulier beleid en uitvoering is aandacht voor seksuele diversiteit

We borgen dat in ons reguliere beleid (indien relevant) aandacht is voor seksuele diversiteit. De beleidsvorming rondom de nieuwe jeugdnota is hier een eerste voorbeeld van. Het dossier LHBT+ is zowel bestuurlijk als ambtelijk belegd in de gemeentelijke organisatie en op die wijze wordt intern aandacht voor het thema gevraagd.

3. Inclusief personeelsbeleid

De gemeente geeft het goede voorbeeld als het gaat om een inclusief personeelsbeleid, waarin ruimte is voor diversiteit. Elke medewerker moet zich thuis kunnen voelen en tot zijn recht komen binnen de organisatie, ongeacht seksuele geaardheid, afkomst, geloof of huidskleur. We overwegen in dat verband ook het ondertekenen van de Verklaring van Dordrecht²² (zie bijlage 2) en verkennen verder wat hier op het vlak van personeelsbeleid voor nodig is.

4. Zichtbaarheid en communicatie

De gemeente kan ten aanzien van LHBT+ emancipatie een belangrijk signaal geven in haar communicatie-uitingen. Dit doen we in Diemen door:

- De **regenboogvlag** uit te hangen op belangrijke LHBT+ dagen, zoals op de Internationale Dag Tegen Homofobie en Transfobie (IDAHOT, 17 mei), Roze Zaterdag (24 juni 2017), tijdens de Amsterdam Gay Pride (6 augustus 2017), de Coming Out Dag (11 oktober) en op Paarse Vrijdag (2^e vrijdag van december).
- In de **gemeentegids** een onderdeel toe te voegen met informatie voor LHBT+-inwoners, zoals contactgegevens van Pink Diemen, het COC Amsterdam e.o., maar bijvoorbeeld ook het Nederlands Netwerk Intersekse/DSD. Deze gemeentegids is onderdeel van het welkomstpakket voor nieuwe inwoners.
- Te onderzoeken welke verbeteringen de gemeente kan doorvoeren om de **dienstverlening** via bijvoorbeeld de website zo toegankelijk mogelijk te maken voor transgenders (denk aan het toevoegen van de optie geslachtswijziging in het afsprakenmenu en informatie over regels hieromtrent).
- In **beeldmateriaal** en **teksten** zorg te dragen voor waar mogelijk genderneutrale teksten en afbeeldingen die diversiteit zichtbaar maken.
- Via de gemeentelijke **sociale media** bekendheid te geven aan belangrijke lokale LHBT+-evenementen.
- De **sociale kaart** uit te breiden met een overzicht inclusief contactgegevens van relevante LHBT+-organisaties en belangengroepen.
- Te zorgen voor heldere informatie over het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (**MDRA**) op de website en dit onder de aandacht te brengen bij onze partners (zie veiligheid).

²² De Verklaring van Dordrecht is een verklaring met tien punten die bijdragen aan goed werkgeverschap voor transgenders. Een vijftal gemeenten heeft deze verklaring reeds ondertekend.

- LHBT+-inwoners en LHBT+-organisaties te benaderen om te participeren op de **gemeentedag**.

5. Partnerorganisaties

Er zijn diverse organisaties in de regio en landelijk actief op het vlak van LHBT+-emancipatie. De gemeente spant zich in om goede contacten te onderhouden met haar partners, zeker ook op dit terrein.

- De gemeente initieert een jaarlijks overleg met het COC Amsterdam e.o. en met het MDRA.
- De gemeente stelt seksuele diversiteit aan de orde in het gesprek met onze subsidiepartners en stimuleert hen zich hiervoor in te spannen.

6. Monitoring acceptatie en incidenten

In de vierjaarlijkse GGD monitor is discriminatie, waaronder discriminatie gerelateerd aan seksuele gerichtheid en genderidentiteit, een van de onderzochte thema's. De resultaten van de monitor die eind 2016 wordt uitgevoerd, worden medio 2017 beschikbaar. De uitkomsten daarvan helpen om verdere focus aan te brengen in beleid en geven zicht op lokale ontwikkelingen. Daarnaast monitoren we via de incidenten via het MDRA en de politie.

7. Doorontwikkeling beleid via jaarlijkse uitvoeringsagenda

Jaarlijks zal voorliggend beleid kort worden geëvalueerd en op basis daarvan en het gesprek met inwoners en partners, een korte agenda en planning voor het volgende jaar worden opgesteld (zie bijlage 3).

3.8 Financiën

Een groot deel van de voorgestelde activiteiten kan budgetneutraal worden uitgevoerd. Veel betreft bewustwording, beïnvloeding en aandacht. Er is geen structureel budget voor LHBT+-beleid. Wel is in de gemeentelijke begroting structureel budget opgenomen voor de toegang tot de (wettelijke verplichte) antidiscriminatiewetvoorziening.

Er wordt een aantal kleine uitgaven voorzien (zoals een training aan het Brede Hoed Team en consulenten, een inspiratiesessie met het onderwijs en een interreligieus gesprek). Deze middelen kunnen bekostigd worden uit bestaande budgetten (kleine ruimte binnen het budget voor de antidiscriminatiewetvoorziening en welzijn).

Intentieverklaring

Lokaal emancipatiebeleid 2015-2017

lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders

Partijen:

De wethouder van de gemeente: Diemen

Van de hierna te noemen: regenboogstad

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna te noemen: de minister van OCW

Begrippen

- Homoseksuelen en transgenders: hiermee wordt bedoeld op de gehele populatie lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mannen en vrouwen en transgender personen (LHBT-personeel).

Overwegende:

- Dat Nederland internationaal koploper is als het gaat om de algemene sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders en in de afgelopen decennia de acceptatie in ons land is verbeterd;
- Dat de acceptatie op lokaal niveau kan verschillen in aard en omvang;
- Dat elke gemeente in Nederland op basis van wet- en regelgeving mede zorg draagt voor onder meer de gelijke behandeling, sociale samenhang, veiligheid en leefbaarheid in de gemeente en maatschappelijke ondersteuning van inwoners;
- Dat LHBT-personeel recht hebben op veiligheid en op een eerlijke kans op participatie en een gelijkwaardige behandeling;
- Dat de wethouders en de minister van OCW zich in dat licht zorgen maken over intimidatie en geweldsincidenten en uitingen van vijandigheid en daarmee gepaard gaande gevoelens van onveiligheid bij veel LHBT-personeel;
- Dat het onacceptabel is dat LHBT-personeel bijvoorbeeld op school, op straat, op het werk, in de zorg, in de sport en in hun eigen sociale kring niet (meer) durven uitkomen voor hun identiteit;
- Dat de minister van OCW in de komende periode het lokaal LHBT-emancipatiebeleid wil stimuleren.

Komen het volgende overeen:

1. Gezamenlijke doelstellingen

Regenboogsteden zetten zich de komende periode samen met de minister van OCW in om de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBT inwoners verder te bevorderen en hebben daarbij de volgende ambities:

- De sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders neemt toe onder de gehele bevolking en met name onder jongeren, ouderen en in kringen waarin dat nog een taboe is;
- De aanpak van vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen LHBT-personen werpt zijn vruchten af;
- LHBT-personen weten zich gesteund en voelen zich veilig(er) en weerbaar(der) in het sociale domein: op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring.

2. Bijdrage van regenboogsteden

- De regenboogsteden vertalen de gezamenlijke doelstellingen ten aanzien van veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van homoseksualiteit en transgenders naar lokale doelstellingen en een lokale aanpak voor de periode 2015-2017. Deze lokale doelen en aanpak komen tot stand in samenspraak met de lokale/regionale zelforganisatie en direct betrokkenen. Gemeenten zullen – waar dat mogelijk is – ook internationaal aandacht vragen voor de rechten, emancipatie en veiligheid van LHBT-personen.²³
- De regenboogsteden spannen zich ervoor in om de aandacht voor dit thema een vaste plaats te geven binnen de eigen gemeente.
- De regenboogsteden stellen daartoe eigen middelen (budget of/en personele capaciteit) beschikbaar. Om ontwikkelingen te kunnen monitoren zullen de regenboogsteden zich ervoor inspannen om de sociale acceptatie onder de lokale bevolking te volgen en zo mogelijk ook de (on)veiligheidsgevoelens onder bevolkingsgroepen, waaronder LHBT. In deze periode wordt de sociale acceptatie in elk geval eenmaal via een peiling gemeten.
- Vanwege het gemeentegrens overstijgend bereik van activiteiten en voorzieningen – op dit terrein - nemen de regenboogsteden zich voor om kleinere gemeenten in de regio te informeren over hun aanpak en aanbod. De regenboogsteden voorzien de omringende gemeenten op verzoek van advies en informatie voor hun LHBT-emancipatiebeleid.
- Om een grotere efficiëntie en effectiviteit te bereiken, wisselen de regenboogsteden en het ministerie van OCW goede ervaringen met elkaar uit in het licht van de gezamenlijke en lokale doelen. Regenboogsteden stellen informatie beschikbaar over goede praktijkvoorbeelden aan MOVISIE.
- Na afloop van de planperiode (uiterlijk 1 oktober 2017) ontvangt de Directie Emancipatie van het ministerie van OCW ter kennisneming een inhoudelijk verslag.

²³ Bijvoorbeeld: in stedenbanden, het Committee of the Regions van de EU, het Congress of local and regional authorities van de Raad van Europa en het Europese Rainbow Cities Network.

3. Bijdrage van de minister van OCW

- De minister van OCW zorgt ervoor dat MOVISIE ondersteuning biedt op het verspreiden van kennis over goede praktijken om de veiligheid en weerbaarheid te verhogen en om de sociale acceptatie te bevorderen en waar mogelijk de internationale uitwisseling met andere regenboogsteden te stimuleren.
- De minister van OCW zorgt voor landelijke monitoring van de (on)veiligheidsgevoelens onder LHBT-personen, de sociale acceptatie onder de bevolking via monitoring door het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en de sociale veiligheid in het onderwijs via de 'Monitor sociale veiligheid in en rond scholen'.

4. Landelijke informatie- en slotbijeenkomst

- De regenboogsteden en de minister van OCW zullen in 2017 een landelijke bijeenkomst houden, waarin opgedane kennis wordt uitgewisseld.

5. Inwerkingtreding en looptijd

- De wethouders van de regenboogsteden zullen deze intentieverklaring gericht op de uitvoering op lokaal niveau van januari 2015 t/m 30 juni 2017, met positief advies voorleggen aan het college van B&W.
- De wethouders van de regenboogsteden vertalen de intentieverklaring in een lokaal meerjarenplan, dat door het college van B&W wordt vastgesteld. Een afschrift van het lokale meerjarenplan wordt ter kennisneming aan het ministerie van OCW voorgelegd.

Aldus overeengekomen en ondertekend,

Handtekening

Transgenders maken een belangrijk onderdeel uit van de moderne maatschappij en zijn een aanwinst voor een diverse samenleving. Het zijn collega's, leidinggevendenden, partners, cliënten en klanten. TNN is zich bewust van de moeilijkheden waar veel transgenders nog steeds mee geconfronteerd worden, in het bijzonder op de arbeidsmarkt. TNN bevestigt onze inzet voor transgender medewerkers en stelt werkgevers voor de volgende punten te ondersteunen:

1. Iedereen heeft het recht op waardig en productief werk, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid, zonder discriminatie op grond van genderidentiteit of genderexpressie;
2. We treffen alle nodige administratieve en andere maatregelen om een einde te maken aan en het verbieden van discriminatie op grond van genderidentiteit in de publieke en particuliere sector, ook in relatie tot de beroepsopleiding, werving van personeel, promotie, ontslag, en arbeidsvoorwaarden en beloning;
3. We maken een einde aan elke vorm van discriminatie op grond van genderidentiteit om zo gelijkheid op het gebied van werkgelegenheid en promotiekansen te waarborgen in de hele organisatie en we tonen ons een goed werkgever in het tijdig signaleren van en het reageren op onaanvaardbaar gedrag;
4. We werken aan het creëren van veilige en doelmatige werkplekken, geven alle medewerkers gelijke kansen, stellen iedereen in staat op een veilige manier hun genderidentiteit te uiten en geven de garantie aan transgender werknemers om in vrijheid mee te kunnen doen aan organisatorische en sociale evenementen;
5. We ontwikkelen passende opleidings- en bewustmakingsprogramma's om discriminerende houdingen tegen te gaan;
6. Organisaties moeten leden binnen het lager en hoger management aanwijzen en ondersteunen die actief werken aan een transgendervriendelijke werkomgeving.
7. We ondersteunen transgenders in hun transitieperiode;
8. We sluiten transgender werknemers of de partners van een transgender medewerker niet uit van de verzekering- en andere sociale beschermingsmaatregelen, met inbegrip van alle voordelen van een aanstelling zoals ouderschapsverlof, werkloosheidsuitkeringen, ziektekostenverzekeringen, andere bedrijfsgebonden zorg of voordelen (met inbegrip van lichaam wijzigingen met betrekking tot genderidentiteit), andere sociale verzekeringen, gezinsondersteuning, begrafenisuiterkeringen, en

pensioenen en uitkeringen met betrekking tot het verlies van de steun voor echtgenoten of partners als gevolg van ziekte of overlijden;

9. Samen creëren en ondersteunen we beleid en structuren binnen organisatie die het niveau en de voortgang van de verbetering van de arbeidsomstandigheden voor de transgender werknemers bewaken en rapporteren, en vermelden deze expliciet in de externe communicatie, zoals jaarverslagen en Sociale Jaarverslagen;
10. Organisaties moeten in alle landen waar zij actief zijn zichtbaar de verbetering van de werkomgeving voor hun transgender werknemers steunen en raad vragen aan hun transgender werknemers over te nemen maatregelen om de doelstellingen en de “best practices” te implementeren.

Ondertekend op:-- *te*

Namens:

Ondertekend door:

Functie:

Namens Stichting Transgender Netwerk Nederland

Ondertekend door:

Functie:

Bijlage 3 Uitvoeringsagenda 2017

Zoals in paragraaf 3.7 is benoemd, stelt de gemeente jaarlijks een uitvoeringsagenda op met daarin de acties en globale planning voor het volgende jaar. Aan het einde van elk jaar worden het beleid en de uitgevoerde activiteiten geëvalueerd. Op basis hiervan en op basis van het jaarlijkse gesprek met inwoners, wordt een uitvoeringsagenda voor het volgende jaar bepaald. Onderstaand is de uitvoeringsagenda voor 2017.

Wat	Partners	Wanneer
Ontmoeting en verbinding		
Faciliteren ontmoeting en geven bekendheid aan (grotere/vernieuwende) activiteiten LHBT+'s	Inwoners / Pink Diemen	Wanneer relevant
Jaarlijks gesprek LHBT+ inwoners	Inwoners / Pink Diemen	Q4 (jaarlijks)
LHBT+ inwoners betrekken bij voorlichtingsbijeenkomsten etc.	Inwoners / Pink Diemen	Wanneer relevant
Stimuleren diversiteit jongerenraad, Wmo-raad, cliëntenraad	Jongerenraad, Wmo-raad, cliëntenraad	Q1 2017 (informerend) Bij werving nieuwe leden
Veiligheid		
Bekendheid meldingsmogelijkheden MDRA (website, sociale kaart, foldermateriaal)	MDRA	Q1/Q2 2017 (impuls) Wanneer relevant
Informereren partners zorg en welzijn over MDRA	MDRA, Brede Hoed Netwerk, Gezondheidscentra	Q1/Q2 2017
Monitoren ontwikkelingen via cijfers van en in overleggen met politie en MDRA	Politie, MDRA	Continue + januari/ augustus: (half) jaarcijfers
Zorg en ondersteuning		
Aansluiten bij Netwerkgroep LHBT voor psychosociale zorg	GGD, Netwerkgroep LHBT	Q1 2017
Bekendheid geven aan Netwerkgroep LHBT voor psychosociale zorg bij lokale zorgverleners	Netwerkgroep LHBT en lokale zorgnetwerk	Q2 2017
Monitoren ontwikkelingen keurmerk Roze Loper Berkenstede en de Diem	Cordaan (Berkenstede en De Diem)	Q1 t/m Q4 2017, (bij overleggen met Cordaan)
Training voor lokale professionals over LHBT+	Brede Hoed Netwerk + consulenten + SWD	Q4 2017
Jongeren		
Vervolgbijsamenkomst over voorlichting seksuele diversiteit en gezinssamenstelling op scholen	Scholen, Edudivers, (inwoners)	Q1/Q2 2017
Op basis hiervan vervolgstappen uitwerken		Q3/Q4 2017
Informereren middelbare scholen	-	Q1 2017
Deelname week van respect	Scholen	Q4 jaarlijks
Onderzoeken hoe aandacht voor LHBT+ in te vullen is in het jongerenwerk	SWD	Q1/Q2 2017
Op basis hiervan vervolgstappen uitwerken		Q2/Q3 2017
Betrekken LHBT+jongeren bij activiteiten en beleid	LHBT+ jongeren	Wanneer relevant

Sport		
Workshop sportverenigingen	Sportverenigingen (via sportraad), GUTS/John Blankensteijn Foundation/ Alliantie Gelijkspelen	Q1/Q2 2017
Aandacht voor activiteiten GUTS, zoals Gay Sport Café en Symposium	GUTS	Wanneer relevant Q1 2017: symposium
Biculturele en religieuze groepen		
Gespreksochtend stichting Assalaam Op basis hiervan vervolgstappen bepalen	Stichting Assalaam, COC	Q2 2017 Q3/Q4 2017
Interreligieus gesprek geloofsgenootschappen	Kerken, Contrario, Joods Maatschappelijk Werk, Contactorgaan Moslims & Overheid	Q4 2017/Q1 2018
De gemeente Diemen een regenbooggemeente		
Ondertekenen intentieverklaring Regenboogsteden	Inwoners, Pink Diemen, COC, TransAmsterdam	Q1 2017
Borgen aandacht LHBT+ in regulier beleid	-	Continue Q1 2017: intern informeren
Nader onderzoeken verklaring van Dordrecht	-	Q1 2017
Hijzen Regenboogvlag	-	LHBT+- (feest)dagen
Informatie opnemen in gemeentegids	-	Q4 jaarlijks
Interne werkprocessen en communicatie-uitingen LHBT+ vriendelijk	-	Q1/Q2 2017
Informatievoorziening via gemeentelijke communicatiekanalen	-	Q1/Q2 2017
Uitbreiden informatie LHBT+ organisaties op sociale kaart	-	Q1/Q2 2017
Lokale LHBT+ organisaties uitnodigen voor de gemeentedag	Pink Diemen	Q3 jaarlijks
Jaarlijks overleg met COC Amsterdam e.o.	COC Amsterdam e.o.	Q4 jaarlijks
Jaarlijks overleg met MDRA	MDRA	Q4 jaarlijks
Aandacht voor LHBT+ in overleggen met subsidiepartners	-	Continue
Metten en monitoren acceptatie via GGD monitoren (jeugd en volwassenen)	GGD	Q3 2017: GGD monitor (resultaten)
Jaarlijkse uitvoeringsagenda	Relevante partners (zie thema's)	Q4 jaarlijks